

proprie, intitulat „Tineri dramaturgi, tineri regizori”, menit să lanseze reprezentanți ai noii generații de la noi din țară, a ajuns la cea de-a doua realizare. După „Dumnezeu binecuvântează America”, acida meditație a lui Petre Barbu, s-a trecut la ironia caustică a lui Horia Gârbea din „Funcționarul destinului”. Afirmat după 1990, dramaturgul este cu adevărat un reprezentant emblematic al noului val din literatura noastră. Cu câteva piese deja jucate, apreciate sau controversate precum „Doamna Bovary sunt ceilalți” sau „Pescărușul din Livada cu vișini”, iată că acum a venit și rândul eseului său de tip strindbergian, „Funcționarul destinului”. Lucrarea a mai văzut lumina rampei în cadrul unui proiect UNITER, dar abia acum putem spune că are loc premiera autentică pe o scenă profesionistă.

Vasile Nedelcu aparține și el tinerei generații, la fel ce trei interpreți, Silvia Codreanu, Lia Bugnar și Cristian Moțiu, cu toții încercând cu laudabile eforturi să dea

decor format dintr-un panou în fundal, transparent, și câteva piese de mobilier, necesare în sugerarea esențializată a unui interior. În sala Teatrului Foarte Mic totul este rezolvat printr-o comunicare directă și mai ales prin aceea lipsă de distanță, atât de binevenită în spectacolul contemporan.

La început, Silvia Codreanu-Cleo, soția fidelă sau infidelă, și nici nu vom ști cu exactitate, tricotează și se plimbă așteptându-și soțul. Nervos, agitat, acesta – interpretat de Cristian Moțiu – bun, exact, variat – sosește, dar armonia dorită nu se realizează. Relațiile dintre soți sunt tensionate și ura ia repede locul afecțiunii. Totul reîncepe mai colorat, cu amintiri legate de începutul idilei, cu orgoliul nemăsurat al bărbatului, mândru că și-a dominat partenera, cu sensibilitatea rănită a femeii ce nu vrea să-i recunoască victoria. Un personaj ciudat, interpretat în viziunea lui Vasile Nedelcu de o actriță în travesti – Lia Bugnar – apare spunând că este amantul soției, Jovindu-l astfel pe ambițiosul soț.

Văzând spectacolul, am apreciat realele eforturi ale realizatorilor: regizor, scenograf, interpreți, cu toate că așa fi dorit ca umorul să fie mai prezent, mai puternic, mai bine subliniat. Ambiguitatea este mai mult decât prezentă în text. Ceea ce face ca translarea ei prea directă, vizual-ostentativă, în spectacol, să fie pleonastică. Să nu fim însă prea aspri, simplitatea și esențializarea, bazarea în primul rând pe actor sunt dimensiuni ale experienței și vor fi câștigate cu siguranță de regizor, în timp. Important este – și aici meritul de necontestat aparține colectivului de la „Theatrum Mundi” – că tinerii au avut posibilitatea să se confrunte cu publicul.

Nu mai întâlnirea cu spectatorii este examenul și confirmarea creației în arta scenică.

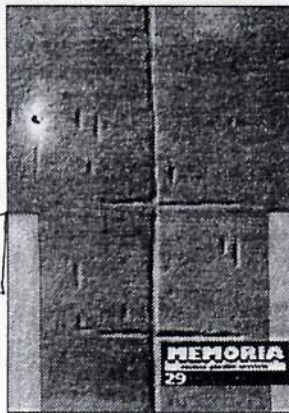
Ileana BERLOGEA

Foto: scenă din „Funcționarul destinului”, de Horia Gârbea; de la stânga la dreapta: Silvia Codreanu, Cristian și Lia Bugnar.

ECTURI PARTICULARE

Memento politic și moral

Ajunsă la nr. 29, **MEMORIA**, revista gândirii arestate, rămâne la fel de atractivă, atât din punct de vedere al formulei grafice, cât mai ales al calității, uneori polemice, a mărturiilor, articolelor, documentelor și eseurilor circumscrise unei tematici grave cum este cea a suferinței inimaginabile, a detenției în infernul concentraționar, a necontenitei lupte și jertfe a elitelor anticomuniste. Spicuim din cele 143 de pagini ale acestui fascicul ilustrat cu lucrările pictorului Marin Gherasim și apărut la finele anului 1999, articolul lui C. Dobriță, „Pentru un alt Decembrie”, ce semnaleză persuasiv și revoltat apatia românilor față de tragicul act istoric de la 30 decembrie 1947, abdicarea forțată a regelui Mihai I, probând, în vădit contrast cu istoriografia comunistă, că la acea dată cam toate categoriile sociale refuzau să se identifice cu lovitura de forță prin care a fost abolită Monarhia și s-a instaurat Republica. Sunt reproduse pagini din cartea dr. Sabin Ivan (fost deținut, fost senator) *Pe urmele adevărului* (1996), în fapt o rememorare-anchetă asupra morților din Timișoara în decembrie 1989. Pentru prima oară s-a refăcut filmul unor asasinat politice, oferindu-se numele unor medici-colaboraționiști ai PCR, ai Miliției și Securității ceausiste. Spitalul Județean din Timișoara, numit de autor „Spitalul groazei” din zilele de 16–22 decembrie 1989, a fost grav deprestigiat prin obediența față de forțele de represiune a directorului de atunci, dr. Ovidiu Golea, a dr. Petre Ighnat ș.a. Ceea ce înseamnă că nu au existat și medici care n-au permis anchetarea răniților din propriile secții, recurgând uneori la drogarea

cestora, zădărnici astfel atentatul la viața lor. În final, dr. Sabin Ivan dă lista, terifiantă și pioasă reconstituire, a numelor ARTIRILOR (38 din 40) incinerate și aneantizate la București.

Despre „Reprezentanții represiunii: anchetatorul rafinat, tortionarul sadic și bufonul balcanizat”, glosează inteligent și în lumina scrierilor cărți ale detenției Ruxandra Cesereanu. Despre temnițele comuniste mărturiseste epic și necruțător Gheorghe Penciu, menind gestul îndimenticabil al regretatului scriitor Ștefan Cioculescu, întâlnit în lagărul morții de la Peninsula. O radiografie istorică o vă a lui Mihail Gorbaciov – ultimul secretar general al PCUS – și o referă D. Volkogonov, în traducerea lui George Iaru. Rubrica: „Memoria bisericii românești” este ilustrată de intervenția dl Alexandru Mircu, cea printr-un plin de argumente, lucid recurs la istoria recentă.

Autorul nu se îndoiește de colaborarea directă a înaltei ierarhii ortodoxe la suprimarea Bisericii Unite, la martirajul acesteia. În acest sens sunt incriminate figuri ca Mitropolitul Sibiului Nicolae Bălan, Patriarhul Justinian Marina și chiar un articol din „Telegraful român” (1948) semnat de Părintele prof. Dumitru Stăniloae. Concluzia autorului e că, în timpul deceniilor de comunism, biserica greco-catolică a împărțit soarta avută de floarea culturii, vieții politice și sociale românești. Terorizată de furibunda ideologie ateistă, iconoclastă. În contra căreia Biserica Unită a rezistat prin martiri ca Alexandru Todea, Cardinalul-simbol, binecuvântat de Papa Ioan Paul al II-lea cu ocazia vizitei sale ecumenice la București. Frumoase și profunde exortări de respiritualizare a vieții adresează Mihail Fărcășanu în ale sale „Scrisori către tineretul român”. În „Memoria armatei române” este recuperată figura Comandorului de aviație Ion Coșoveanu, credinciosul consilier militar al lui Iuliu Maniu în anii '40. Arestat în 1948, Ion Coșoveanu va avea parte de 17 ani de temniță grea în cele mai cumplite închisori comuniste: Aiud (Zarca), Jilava, Pitești ș.c.l. A mai trăit 12 ani după eliberare, străduindu-se să-și ajute din răspuneri familia (cele trei fete între care, Crina, autoarea acestei evocări) ce avusese de pățimit inenarabile umilințe și hărțuri din partea Securității. Foarte interesantă, emoționantă, alert scrisă este mărturia dr. aromân Hagi Constantin, cetățean grec din 1959, sub genericul „Odiseea unui fost deținut politic”. Întemnițat pentru „favorizare de infractor” (adăpostirea și omenirea a doi partizani români luptători în pădurile Babadagului), viața tânărului medic are neprevăzutul unui roman, ceea ce nu înseamnă obnubilarea detenției sale cu lanțuri la picioare de la Aiud. Portretul subtil al tovarășilor de suferință, dar și al unor temnicheri, anchetatori sau delatori ai securității, dr. Hagi Constantin nu are resentimente. Dimpotrivă, legat indisolubil de țară, el își recunoaște în România a doua patrie, ce i-a oferit însăși calificarea sa de doctor în medicină și o specializare în radiologie. Pe măsură ce evenimentul tragic al detenției își estompează actualitatea, este pasibilă iertarea temnicherilor? Din textul dr. Hagi Constantin înțelegem că DA. **Memoria** înseamnă și iertare creștină.

Geo VASILE

Memoria nr 29 / final
planului 1999

pentru Ist. med.
(Ordinea naturală)
1992

Statele Medicale Nr 18 febr. 2000 / 611